

АНАЛІЗ ВИПАДКІВ НЕСПРАВЖНЬОЇ ВАГІТНОСТІ СУК ЗА ДАНИМИ КЛІНІКИ «ВЕТСЕРВІС» м. СУМИ

В. В. Паращенко, лікар ветеринарної медицини

Г. А. Зон, к.вет.н., професор

І. В. Паращенко, к.вет.н., доцент

Сумський національний аграрний університет

У статті проаналізована динаміка випадків несправжньої вагітності сук за даними клініки «Ветсервіс» м. Суми. Проаналізовані показники незаразної та інфекційної патології сук, відсотковий та порідний показник захворюваності сук на несправжню вагітність.

Кількість сук з акушерськими (патологія органів статевієї системи, та молочної залози – 47,12 %), та гінекологічними розладами, (патологія зовнішніх статевих органів, матки, яєчників, яйцепроводів та несправжня вагітність – 52,88 %), незначно різнилися. При акушерській патології частіше реєстрували захворювання статевієї системи – 27,09 %, суки з розладами молочної залози склали – 19,22 %.

Ключові слова: собака, сука, несправжня (фантомна) вагітність, захворюваність.

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Одвіку люди утримували тварин, особливо собак, в хатніх умовах, утім їх утримання в квартирі вимагає від власника знань фізіології, та створення відповідних санітарно-гігієнічних та фізичних умов. Не завжди власники собак мають достатню обізнаність у вищезгаданих питаннях, тому й виникають розлади в роботі різних систем організму, в тому числі й статевієї.

Собаки належать до моноциклічних тварин, а їх фізіологічна здатність до відтворення нащадків, набута в процесі тривалого філогенезу, проявляється у певну пору року [1, 2].

Собака, відрізняючись особливостями будови статевих органів та фізіологією розмноження, потребує застосування в акушерській та гінекологічній практиці відповідних прийомів та методів діагностики, лікування, профілактики захворювань статевієї системи [3].

Зв'язок проблеми з важливими науковими чи

практичними завданнями. Проведені дослідження є частиною науково - дослідної роботи кафедри вірусології, патанатомії та хвороб птиці Сумського НАУ.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких

започатковано розв'язання проблеми. Згідно даних наукових досліджень, несправжня (фантомна) вагітність реєструється у сук, кішок, кролиць, морських свинок, тхорів, мишей, свиней, кіз, а також у жінок. Механізм розвитку несправжньої вагітності до кінця не з'ясовано, проте домінуючу роль відіграє кількісний та якісний склад статевих гормонів, зокрема прогестерону (гормон жовтого тіла яєчників), простагландинів та пролактину, дія яких обумовлює розсмоктування жовтих тіл [6].

До сьогодні не існує єдиного пояснення процесів, що відбуваються в організмі самки при

несправжній вагітності. Більшість дослідників вважають несправжню вагітність природним станом суки, а патологічним - можливі ускладнення її перебігу або наслідки хибного лікування тварини. Також, існує теорія, що фантомна вагітність - це спосіб збереження виду, який забезпечує в природних умовах вигодовування цуценят зграї самками, що не мають власних сисунів [4, 5].

У самок із спонтанною овуляцією (собаки, корови, кози, свині) несправжня вагітність може виникати незалежно від того, відбувся коїтус чи ні; тоді як у тварин з рефлекторною овуляцією (кішки, кролиці) – тільки після спаровування, або сильного статевого збудження. Тому найчастіше з приводу фантомної вагітності за допомогою до лікарів звертаються володарі собак.

Клінічні прояви несправжньої вагітності різноманітні й залежать як від виду тварини, так і від її індивідуальних особливостей. Найбільш характерні ознаки – це пригнічення, схильність до усамітнення, збільшення молочних пакетів та виділення з них молозива, підготовка гнізда для родів, прагнення годувати сисунів інших самок. Однак, головна небезпека даного стану, це ускладнення, що проявляються розвитком маститів, кіст яєчників та пірометри.

В разі підгострого перебігу даної патології, вищезначені розлади зникають самостійно через 5-15 днів [4]. В іншому випадку призначається симптоматичне лікування.

Науковці стверджують, що перевагу потрібно надавати профілактиці даного стану суки, використовуючи нові ефективні схеми. Враховуюче вищезгадане, можна стверджувати, що проблема несправжньої вагітності сук

актуальна на даний час, і потребує подальших досліджень [5].

Постановка завдання. Задачею наших досліджень було визначити та проаналізувати в порівняльному аспекті кількість проявів фантомної вагітності сук в умовах клініки дрібних тварин «Ветсервіс» м. Суми протягом 2011-2013 років. Отримані результати будуть критерієм оцінки стану репродуктивної системи сук з метою вибору способу діагностики, профілактики та лікування несправжньої вагітності.

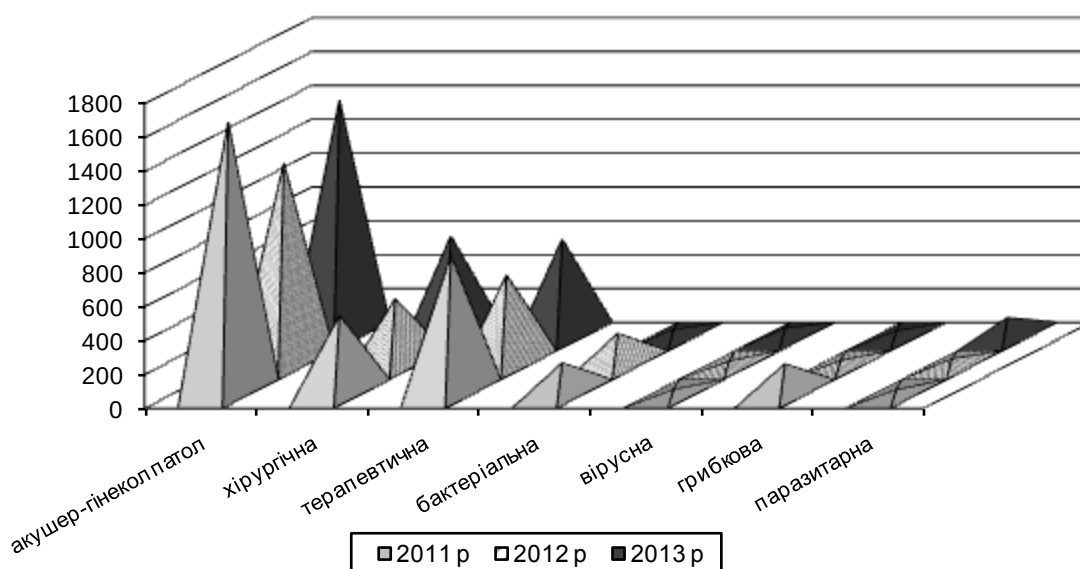
Матеріали і методи дослідження. Об'єктом досліджень були основні показники захворюваності сук клініки дрібних тварин, та стан їх репродуктивної системи. Методи дослідження – клінічні та статистичні. Дослідження проводились в умовах клініки дрібних тварин «Ветсервіс» м. Суми на суках різних порід та безпорідних. Отриманий цифровий матеріал оброблено біометрично.

Результати досліджень та їх обговорення. При дослідженні показників незаразної та інфекційної патології сук клініки дрібних тварин «Ветсервіс» за 2011-2013 рр., привертає увагу переважна більшість акушерсько-гінекологічної патології, показники якої домінували протягом всіх дослідних років, зазнаючи лише незначних коливань (рис. 1).

Взагалі отримані дані свідчать, що з 2011 по 2013 роки виділено 8504 хворих тварин. При цьому, найбільша кількість хворих сук на незаразну та інфекційну патологію була зареєстрована у 2011 році – 3297 тварини, що склало 38,82 %, тоді як у 2012 році було виявлено 2804 тварин (32,94 %), а в 2013 році – 2399 тварини (28,24 %).

Рис. 1.

Динаміка незаразної та інфекційної патології сук клініки дрібних тварин «Ветсервіс» за 2011-2013р.

У 2013 році, із загального числа хворих тварин (2804 гол.) найбільш розповсюдженими були акушерсько-гінекологічні захворювання – 50 %; менш поширеною була хірургічна та терапевтична патологія – 21,43 % та 21,43 %, відповідно. Паразитарна патологія складала 7,14 % випадків. За 2011 та 2012 рік акушерсько-гінекологічна патологія складала 38,82 % та 28,24 %, тоді як хірургічна та терапевтична становила 15,15 % і 24,24 % та 16,7 % і 20,83 %, відповідно. Слід зазначити, що у 2011 році захворювань бактеріальної та грибової етіології було виявлено по 6,06%. У 2012 році було зареєстровано 189 випадки бактеріальної етіології, що становить 12,5 %. Загалом, за період із 2011 по 2013 рік акушерсько-гінекологічних захворювань зареєстровано 4204 випадки, що складає 49,41 %; хірургічних та терапевтичних захворювань 1450 (17,65 %) та 1259 (22,35 %) випадків, відповідно. Серед інфекційної патології зареєстровано 415 випадків бактеріальної етіології, що становить 5,88 % та по 239 та 173 випадки грибової та паразитарної етіології, що становить відповідно 2,35 %.

При дослідженні показників акушерської та гінекологічної патології сук різних порід та безпородних, клініки дрібних тварин «Ветсервіс»

за 2011-2013 р. ми отримали наступні результати (табл. 1). Кількість сук з акушерськими (патологія органів статеві системи, та молочної залози – 47,12 %), та гінекологічними розладами, (патологія зовнішніх статевих органів, матки, яєчників, яйцепроводів та несправжня вагітність – 52,88 %), незначно різнилися. При акушерській патології частіше реєстрували захворювання статеві системи – 27,09 %, суки з розладами молочної залози склали – 19,22 %. Аналізуючи показники гінекологічної патології, можна стверджувати, що 29,59% сук мали патологію зовнішніх статевих органів та матки, 14,46 % були з патологією яєчників та яйцепроводів, 9,63 % власників зверталися з приводу фантомної вагітності тварин. В розрізі дослідних років вищезначені показники не мали значних коливань відносно узагальнених відсотків за три роки.

При аналізі порідних показників потягом дослідних років переважна більшість випадків і акушерської й гінекологічної патології належала безпородним сукам (11,22 % у 2011 році; 10,65 % у 2012 році; 8,75 % у 2013 році), проте це пов'язано лише з кількісним показником зареєстрованих собак. Стверджувати про особливу схильність досліджених нами порід до

акушерської чи гінекологічної патології, не було підстав.

Таблиця 1

Динаміка акушерської та гінекологічної патології сук різних порід

Роки	Порода	Всього <u>к-ть</u> %	Акушерська патології		Гінекологічна патологія		
			Патологія орган стат. сист. <u>к-ть</u> %	Патологія молочної залози. <u>к-ть</u> %	Патологія матки та зовн. стат органів. <u>к-ть</u> %	Патологія яєчників і яйцепроводів. <u>к-ть</u> %	Несправжня вагітність. <u>к-ть</u> %
2011	Ретривер	<u>262</u> 6.23	<u>84</u> 1.99	<u>46</u> 1.09	<u>76</u> 1.8	<u>23</u> 0.55	<u>33</u> 0.78
	Боксер	<u>276</u> 6.56	<u>71</u> 1.68	<u>52</u> 1.24	<u>89</u> 2.12	<u>25</u> 0.59	<u>39</u> 0.93
	Нім. вівчарка	<u>225</u> 5.35	<u>68</u> 1.61	<u>39</u> 0.92	<u>71</u> 1.69	<u>19</u> 0.45	<u>28</u> 0.66
	Такса	<u>267</u> 6.35	<u>85</u> 2.0	<u>41</u> 0.97	<u>89</u> 2.11	<u>21</u> 0.5	<u>31</u> 0.73
	безпородні	<u>472</u> 11.22	<u>107</u> 2.54	<u>109</u> 2.59	<u>119</u> 2.83	<u>54</u> 1.28	<u>83</u> 1.97
2012	Ретривер	<u>250</u> 0.59	<u>64</u> 1.52	<u>47</u> 1.11	<u>75</u> 1.78	<u>22</u> 0.52	<u>42</u> 1.00
	Боксер	<u>258</u> 6.13	<u>71</u> 1.69	<u>49</u> 1.16	<u>85</u> 2.02	<u>24</u> 0.57	<u>29</u> 0.69
	Нім. вівчарка	<u>214</u> 5.09	<u>54</u> 1.28	<u>52</u> 1.24	<u>69</u> 1.64	<u>29</u> 0.69	<u>10</u> 0.24
	Такса	<u>216</u> 5.14	<u>67</u> 1.59	<u>28</u> 0.66	<u>83</u> 1.97	<u>16</u> 0.38	<u>22</u> 0.52

	безпородні	<u>448</u> 10.65	<u>109</u> 2.59	<u>95</u> 2.26	<u>126</u> 2.99	<u>42</u> 1.00	<u>76</u> 1.81
2013	Ретривер	<u>254</u> 6.04	<u>69</u> 1.64	<u>46</u> 1.09	<u>77</u> 1.83	<u>24</u> 0.57	<u>38</u> 0.90
	Боксер	<u>216</u> 5.14	<u>62</u> 1.47	<u>32</u> 1.76	<u>81</u> 1.92	<u>17</u> 0.40	<u>24</u> 0.57
	Нім. вівчарка	<u>226</u> 9.37	<u>54</u> 1.28	<u>45</u> 1.08	<u>67</u> 1.59	<u>23</u> 0.55	<u>37</u> 0.88
	такса	<u>252</u> 5.99	<u>62</u> 1.47	<u>51</u> 1.21	<u>72</u> 1.71	<u>26</u> 0.62	<u>41</u> 0.97
	безпородні	<u>368</u> 8.75	<u>112</u> 2.66	<u>76</u> 1.80	<u>65</u> 1.55	<u>40</u> 0.95	<u>75</u> 1.78
За три роки		4204	<u>1139</u> 27.09	<u>808</u> 19.22	1244 29.59	405 9.63	608 14.46

Відсоток сук, власники яких звернулися за допомогою до клініки з приводу несправжньої (фантомної) вагітності, протягом дослідних років був значним і в порідному розрізі, й при порівнянні показника за рік. Так у 2011 році з фантомною вагітністю зареєстровано 0,78 % сук породи ретривер, 0,93 % боксерів, 0,66 % німецьких вівчарок, 0,73 % такс, та 1,97 % безпородних. У 2012 році реєстрували 1,00 % ретриверів, 0,69 % боксерів, 0,24 % німецьких вівчарок, 0,52 % такс, та 1,81 % безпородних сук з несправжньою вагітністю. Відсоток вищевказаного показника у 2013 році був наступним: 0,90 % ретриверів, 0,57 % боксерів, 0,88 % німецьких вівчарок, 0,97 % такс, та 1,78 % безпородних.

Аналіз показників акушерської та гінекологічної патології сук, дає можливість стверджувати, що при несправжній вагітності вкрай важливим є

диференційний діагноз. Тому діагностика несправжньої (фантомної) вагітності сук, власники яких зверталися у ветеринарну клініку «Ветсервіс», проводилася за наступною методикою:

- 1) збір анамнезу та спостереження за поведінкою тварини.

В анамнезі звертали увагу на те, що самка частіше лежить, або безцільно бродить по квартирі, при цьому скигить або виє, настрій змінюється від пригніченого до грайливого; відмовляється від ігор з власниками; неохоче виходить на прогулянку; збирає м'які іграшки, черевики та інші речі; готує місце для родів. В підготовленому гнізді, приймає позу для годування цуценят: лягає на бік, виставляючи вперед молочні пакети, підсовує іграшки під соски й деякий час проводить в такому положенні. У самок з несправжньою вагітністю

реєструється рефлекс захисту нащадків. При гострому прояві клінічних ознак, іноді спостерігаються фантомні роди. Тварина відтворює рухи що нагадують потуги.

2) загальний клінічний огляд тварини.

У самки за несправжньої вагітності, відзначається збільшення та гіперемія молочних пакетів, в тканині яких, при пальпації, не виявляється патологічних змін. Тканина молочних пакетів, завдяки посиленому кровообігу, пружна, м'яка, набрякла. Шкіра еластична, помірно зволожена. Реєструється збільшення об'єму черева, іноді досить значне (в рогах матки накопичується псевдо навколоплідна рідина, серозно-слизового характеру, яку слід відрізняти від ексудату), через що самка візуально нагадує вагітну. Вульва та слизова присінку збільшена й набрякла. При глибокій пальпації черева за попереднього випорожнення сечового міхура, промацуються

Таблиця 2

ніжно-м'які роги матки, які надмірно виступають у черевну порожнину й прилягають до черевної стінки. За фантомних родів, спостерігається виділення з піхви невеликої кількості слизу. Такий стан суки імітує передвісники родів.

3) ультразвукове дослідження.

Для виключення справжньої вагітності проводять дослідження сук за допомогою апарату УЗД. За несправжньої вагітності, на моніторі приладу візуалізуються збільшені роги матки (відносно розмірів невагітного стану), з потовщеними стінками. В просвіті рогів реєструється накопичення рідини, кількість якої значно варіює, на яєчниках жовті тіла.

Дані, отримані нами при дослідженні клінічного прояву несправжньої вагітності сук в умовах клініки дрібних тварин «Ветсервіс» за 2011-2013 р., наведені в таблиці 2.

Клінічний прояв несправжньої вагітності сук клініки дрібних тварин «Ветсервіс» за 2011-2013 р.

Роки	Загальн. к-ть сук з неспр ваг	Клінічний прояв несправжньої вагітності					
		Зміна поведінки К-ть/%	Будова гнізда та усамітнення К-ть/%	Фантомні роди К-ть/%	Набряк та гіперемія молоч пакетів, К-ть/%	Лактація, набряк та гіперемія вульви К-ть/%	Збільшення об'єму черева К-ть/%
2011	214	214/100	105/49.5	18/8,4	186/86.9	98/45.7	21/9.8
2012	179	179/100	87/48.0	11/6.1	154/86.0	76/42.4	13/7.2
2013	215	215/100	116/53.9	12/5.5	201/93.4	125/58.1	34/29.3

Кількість сук зі зміною поведінки (безцільне бродіння, скигління, зміна настрою; відмова від їгор та прогулянок; збирання іграшок) протягом

усіх дослідних років складала 100 %. Будували гнізда та усамітнювалися в середньому 50,46 % самок. Спостерігали фантомні роди в

середньому в 6,6 % сук протягом дослідних років. Набряк та гіперемію молочних пакетів реєстрували майже у 89 % сук за фантомної вагітності, тоді як лактація починалася лише у 48,73 % тварин. Збільшення об'єму черева реєстрували лише у 15,4 % сук. В розрізі дослідних років вищезначені показники не мали значних коливань відносно узагальнених відсотків за три роки.

Перспективи досліджень з даного напрямку.

Перспективою подальших досліджень є опрацювання обґрунтованих методів профілактики, діагностики та лікування сук за несправжньої вагітності.

Висновки. 1. За дослідні роки найбільший відсоток захворювань сук складає акушерсько-гінекологічна патологія: 49,41 %.

2. Відсоток сук з несправжньою вагітністю за дослідні роки склав 14,46 % від загальної кількості хворих на акушерсько-гінекологічну патологію, порід схильних до несправжньої вагітності нами виявлено не було.

3. При постановці діагнозу за несправжньої вагітності у сук, необхідно застосовувати, окрім анамнестичних даних та клінічного огляду, ультразвукове дослідження.

Список використаної літератури:

1. Ковальов П.В. Корекція статевго циклу шляхом застосування біологічно активних речовин // Вісн. Держ. агроєколог. ун-ту. – Житомир, 2003. – № 2. – С. 237-242.
2. Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин: Навч. посібник / М.І. Харенко, С.П. Хомин, В.П. Кошовий та ін. – Суми: Козацький вал, 2005. – 554 с.
3. Шебиц Х., Брасс В. Оперативная хирургия собак и кошек / Пер. С нем. В.Пулинца, М. Степкина. – М.: ООО "АКВАРИУМ ЛТД", 2001. – 512 с.
4. Болдарев А.А. Рентгенодиагностика при хроническом гнойно-катаральном эндометрите у сук / А.А. Болдарев // Четвертая Всероссийская дистанционная научно-практическая конференция студентов, аспирантов и молодых учёных. – Персиановка, 2007. – С. 82-84
5. Омеляненко М.М., Ковальов П.В. Анатомофізіологічна обумовленість статевго акту у собак // Вісн. Держ. агроєколог. акад. України. –Житомир, 2001. – № 2. – С. 175–177.
6. Concannon P. W., England G. C. W., Rijnberk A., Verstegen J. P. and Doberska C. (1997) Reproduction in dogs, cats and exotic carnivores. Journal of Reproduction and Fertility, Supplement 51.

Паращенко В.В., Зон Г.А., Паращенко И.В. Анализ случаев ложной щенности сук в условиях клиники «Ветсервис» г. Сумы

В статье проанализирована динамика случаев ложной беременности сук в условиях клиники «Ветсервис» г. Сумы.

Проанализированы показатели незаразной и инфекционной патологии сук, процентный и породный показатели заболеваемости сук ложной щенностью.

Количество сук с акушерскими (патология органов половой системы, и молочной железы – 47,12 %), и гинекологическими расстройствами (патология наружных половых органов, матки, яичников, яйцеводов и ложная беременность – 52,88 %), незначительно отличались. При акушерской патологии чаще регистрировали заболевания половой системы – 27,09 %, суки с расстройствами молочной железы составили – 19,22 %.

Ключевые слова: *собака, сука, ложная (фантомная) щенность, заболеваемость.*

Parashchenko V.V., Zon G.A, Paraschenko I.V. Analysis of cases of false intrafamilial females in the clinic "Vetservis" Sumy

The paper analyzed the dynamics of pseudopregnancy bitches to the clinic "Vetservis" Sumy. Analyzed indicators noncontagious infectious diseases and bitches, interest rate and breeds bitches on pregnancy-genuine.

Number of obstetric bitches (pathology of the reproductive system and breast – 47,12 %), and gynecological disorders (pathology vulva, uterus, ovary, oviduct and false pregnancy – 52,88 %), slightly

different. In obstetric pathology frequently recorded disease of the reproductive system – 27,09 % females with breast disorders accounted – 19,22 %.

Keywords: *dog, bitch, false (phantom) pregnancy morbidity.*

Дата надходження до редакції: 30.05.2014 р.

Рецензент: д.вет.н., професор Краєвський А.Й.

230 – 234